

A Kúria a dr. ... igazgató által képviselt Magyar Állami Földtani Intézet felperesnek a dr. Bajnai Gábor ügyvéd (Szabó & Zeller Ügyvédi Iroda) által képviselt alperes ellen jogalap nélkül kifizetett munkabér visszafizetése iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 26.M.2447/2009. szám alatt megindított és a Fővárosi Bíróság 55.Mf.634.400/2010/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Bíróság 55.Mf.634.400/2010/3.számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes 2002. március 1-től december 31-ig határozott idejű, majd ezt követően határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszonyban állt a felperessel tudományos főmunkatársként. A felperes által kiadott tevékenységi leírás szerint az alperesnek a ... Osztályán, ... közvetlen irányítása alatt kellett ellátnia a munkáját, amely többek között tudományos kutatás végzése, eredményének publikálása, költségvetési és szerződéses munkákban való részvétel volt.

Az alperes 2003. szeptember 1-től 2005. szeptember 1-ig fizetés nélküli szabadságot vett igénybe a felperesi intézmény főigazgatójának, ...nak az írásbeli engedélye alapján, mivel 2003. szeptember 1-től elnyerte a ... posztdoktori kutatói ösztöndíjat. Ezen túlmenően az alperes 2003-ban az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA) által kiírt pályázat elnyerését követően kutatási megbízási szerződést kötött az OTKA támogatásával folytatandó kutatásra. A szerződés szerint a kutatás tárgyát a felek a következőképpen határozták meg: Mio/Pliocén freatomagmás vulkanizmus a Pannon medencében: átfogó vulkano-szedimentológiai

tanulmány elkészítése. A szerződés megkötésére a OTKA, az alperes és a felperes, mint a kutatás feltételeit biztosító kutatóhely között került sor.

A szerződés 5. pontja szerint a kutatóhely - kezelési költségtérítés ellenében - végezte a pénzeszközök kezelésével kapcsolatos, és a szerződés teljesítésével összefüggő egyéb operatív feladatokat. A kutatóhely (felperes) az OTKA által nyújtott támogatás összegét a témavezető alperes rendelkezési jogának biztosításával kezelte. A feladat elvégzésének a határideje 2005. december 31. volt.

Az alperes az írásban engedélyezett fizetés nélkül szabadságának lejártát követően 2005. szeptemberétől életvitelszerűen ...on tartózkodott, részére 2006. januárjától 2006. augusztusáig nyolc hónapra összesen nettó 1.320.954 forint illetmény került átutalásra. A felperes, miután észlelte, hogy 2005. szeptember 1-től írásban nem lett fizetés nélküli szabadság engedélyezve az alperes részére, a felek között több elektronikus levélváltásra került sor ebben a témakörben. A felperes ezt követően azonban írásban csak 2006. szeptember 1-től 2007. július 1-ig kérte fizetés nélküli szabadság engedélyezését, amire sor is került.

2006. november 15-én a felperes fizetési felszólítást bocsátott ki, amelyben 1.320.945 forint tévesen kifizetett munkabér visszafizetését kérte hivatkozva arra, hogy abban a nyolc hónapban, amelyre az illetmény kifizetése vonatkozott, az alperes fizetés nélküli szabadságon volt.

Tekintettel arra, hogy az alperes részéről a fizetési felszólítás alapján teljesítésre nem került sor, a felperes ezt követően keresetlevelet nyújtott be a jogalap nélkül kifizetett munkabér visszafizetése tárgyában.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 26.M.2447/2009/27. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek jogalap nélkül kifizetett munkabér címén 1.320.945 forintot.

Az ítéletének indokolása szerint a perben nem vitatták a felek azt a tényt, hogy 2006. január 1. és augusztus 31. között átutalásra került a felperes részére nyolc havi illetménye nettó 1.320.945 forint összegben. Tekintettel arra, hogy az illetmény visszakövetelésére hatvan napon túl került sor, a bíróságnak a perben azt kellett vizsgálnia az Mt. 162. § (2) bekezdése alapján, hogy az alperes a kifizetés alaptalanságát felismerhette-e. Az alperes az e-mailek tanúsága szerint elismerte azt, hogy havonkénti rendszerességgel észlelte a havi illetménynek megfelelő összeg átutalását. Az alperest ... a tanúvallása szerint csupán arról tájékoztatta, hogy a tizenharmadik havi illetményére jogosult.

A munkaügyi bíróság vizsgálta azt, hogy az alperes valóban fizetés nélküli szabadságon volt-e a jelzett időszakban, és azt állapította meg, hogy a felperesi intézményben nem végzett munkát 2005. szeptemberétől kezdődően, és 2005. decemberéig illetményben nem is részesült. 2005. szeptemberében az alperes e-mailben jelezte a felperes főigazgatójának, hogy a fizetés nélküli szabadság sorsát személyesen szeretne volna megbeszélni vele, mivel ...on posztdoktori programon vesz részt, és kérte a főigazgatót, hogy tájékoztassa az ezzel kapcsolatos feladatairól. A főigazgató a 2005. szeptember 18-án kelt válasz e-mailjében azt közölte, hogy engedélyezni fogja a fizetés nélküli szabadságot, de ehhez az alperesnek el kell végeznie kötelező engedélykérdéseket.

Az Mt. a fizetés nélküli szabadság kiadására vonatkozóan nem tartalmaz írásba foglalási kötelezettséget, a felek között létrejöhet e tárgykörben szóbeli megállapodás is, illetve a tényleges helyzetet elfogadó ráutaló magatartásként is értékelhető a kialakult helyzet.

Az alperes a felperes 2006-os kutatási tervében nem szerepelt, kiküldetési rendelvénnyel a perbeli időszakban nem rendelkezett, ezek pedig arra utalnak, hogy az alperes fizetés nélküli szabadságon saját kutatási tevékenységet folytatott. Az, hogy a perbeli időszakban a felperes gondozásában jelentek meg bizonyos, az alperes által készített kiadványok, még nem igazolja a felperes javára történő munkavégzést. A felperes hitelt érdemlően bizonyította azt, hogy a perbeli időszakban történt három alperesi külföldi út az OTKA pályázat terhére történt, a felperes e körben, mint pénzkezeléssel megbízott kutatóhely eszközölt le hívást a repülőjegyek költségét illetően.

Mindezek alapján megállapította a munkaügyi bíróság, hogy az alperes 2005. szeptember 1-től 2006. szeptember 1-ig fizetés nélküli szabadságon volt, így erre az időszakra nem jár a részére munkabér.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság az 55.Mf.634.400/2010/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az ítéletének indokolásában megállapította, hogy az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítást folytatott le, a bizonyítással feltárt tények okszerű mérlegelésével, a vonatkozó jogszabályok helyes alkalmazásával hozta meg a döntését. Az alperes által felajánlott bizonyítás nem támasztotta alá azt, hogy az alperes a felperes javára végzett külföldön munkát a perbeli időszakban. Az alperes maga is tudatában volt annak, hogy a távollétének a jogcíme nem rendezett. Ezt tanúsítják a perben csatolt elektronikus levelek. Részéről is felmerült a helyzet rendezésének az igénye,

utóbb azonban az Mt. 3. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott együttműködési kötelezettségét megszegve további intézkedést nem tett e körben. Az alperes nyilatkozott arról, hogy a bankszámláját kezelő szüleitől értesült a havi rendszerességgel érkező összegekről, a távolléte jogcímét tisztázó megelőző eljárásból következően tudatában kellett lennie annak, hogy részére nem jár munkabér a felperestől, ennek ellenére a szükséges intézkedéseket nem tette meg.

Az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség abban, hogy 2005. szeptember 1. és 2006. augusztus 31. között a felperes részére a felperes érdekében végzett munkát külföldön. E körben a Magyar Köztársaság Főkonzulátusán, ...ban tett nyilatkozata személyes előadásként értékelhető, amely önmagában nem volt alkalmas arra, hogy a felperes által csatolt iratokat cáfolja.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében kérte az ítéletek hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő ítélet hozatalát.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az alperesnek a konzulátuson tett nyilatkozatát jogsértően figyelmen kívül hagyta, a másodfokú bíróság pedig csak személyes előadásként értékelte, noha a külképviseleten tett nyilatkozatot úgy kell kezelni, mintha az eljáró bíróság előtt bizonyító erővel tették volna. Az eljáró bíróságok csak a felperesi tanúk vallomását vették figyelembe, akiknek a pártatlansága megkérdőjelezhető, lényeges munkaköri feladatokat szegtek meg, elemi érdekük volt, hogy felelősségüket másra hárítsák.

A szóbeli megállapodás tényét a fizetés nélküli szabadság tárgyában senki nem erősítette meg, ezt egyedül a személyesen érintett tanú állította. A felperesnél a fizetés nélküli szabadság engedélyezése írásbeliséghez volt kötve. Ráutaló magatartásként lehet értékelni azt is, hogy a felperes annak ellenére nem szüntette meg a jogviszonyát, hogy álláspontja szerint nem volt engedélyezett fizetés nélküli szabadsága.

A felperes az utalások alkalmával nem kézbesített fizetési jegyzéket az alperesnek, így nem volt tudomása a kifizetések jogcíméről sem. A kiadott jövedelemigazolások is kérdésessé teszik a munkabér jelleget, a munkaügyi bíróság nem tisztázta azt, hogy a munkáltató mennyi adót fizetett be ennek kapcsán. A felperes nem csatolta a munkabér számfejtés eredeti alapbizonylatait.

Megalapozatlan a másodfokú bíróságnak az az állítása, hogy nem rendelkezett a vitatott időszakban érvényes kiküldetési rendelvénnyel, ezek kilencvenöt napra vonatkozóan a per iratanyagában fellelhetők.

A felperes igazgatója nem tett eleget az ellenőrzési kötelezettségének, amivel megakadályozhatta volna a további hathavi illetmény „jogtalan” kifizetését.

A másodfokú bíróság ugyan megállapította, hogy az alperesnek nem lehetett tudomása a kifizetés jogcíméről, mégsem változtatta meg az elsőfokú ítéletet.

A felperes több esetben hivatkozott az OTKA pályázatra, aminek semmi köze nincs a keresetlevélben foglaltakhoz, az erre vonatkozó szerződés egyébként is hiányosan lett az iratokhoz csatolva.

A bíróságok a tényállást teljes körűen nem tárták fel, a rendelkezésre álló iratokat tévesen értelmezték, és nem fektettek kellő hangsúlyt arra a tényre, hogy az alperes haladéktalanul érdeklődött az átutalt összegek mibenlétéről, az igazgató azonban több alkalommal is megnyugtatta, hogy az jár a részére. Nem állapítható meg tehát az Mt. 162. § (2) bekezdésében foglalt egyetlen törvényi tényállás sem, az alperes a kifizetés alaptalanságát nem ismerhette fel.

A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályban tartását.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül, ennek megfelelően a felülvizsgálati eljárás tárgyát az képezte, hogy jelen esetben megvalósultak-e az Mt. 162. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek.

Eszerint a jogalap nélkül kifizetett munkabért az általános elévülési időn belül lehet visszakövetelni, ha a munkavállalónak a kifizetés alaptalanságát fel kellett ismernie, vagy azt maga idézte elő.

Az alperes az eljárás során elsődlegesen azt állította, hogy nem volt a perbeli időszakban fizetés nélküli szabadságon, így tulajdonképpen azt vitatta, hogy részére jogalap nélkül munkabér kifizetésére került volna sor. Emellett ugyanakkor hivatkozott arra is, hogy pontosan nem is tudta, hogy milyen jogcímen történtek a kifizetések, így annak alaptalanságát nem ismerhette fel.

Az eljárás bíróság e tekintetben helytállóan hivatkozott arra, hogy az iratokhoz csatolt e-mail váltásokból egyértelműen

megállapítható, hogy az alperes maga sem tekintette a perbeli időszakot olyannak, amely, mint közalkalmazotti jogviszonyban töltött időszak a felperes érdekében és utasítására végzett munka alapján illetményre jogosítaná. Ezt támasztja alá, hogy az alperes e-mailben kérte a felperes igazgatójától a további fizetés nélküli szabadsága tárgyában az egyeztetést, hivatkozva arra, hogy nem szeretné a felperesnél meglevő állását elveszíteni (14/4. számú irat). A felperes igazgatója erre válaszolva tájékoztatta a 2005. szeptember 28-án kelt e-mailjében, hogy engedélyezni fogja a fizetés nélküli szabadság hosszabbítását, de ehhez szükséges az engedélyezési kérelem újabb kitöltése, amelyet az alperes végül is elmulasztott. E tekintetben helytállóan utalt a jogerős ítélet arra, hogy az alperes megsértette az Mt. 3. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott együttműködési kötelezettségét. Az alperes e-mailjeiből tehát egyértelműen megállapítható az, hogy tisztában volt azzal, hogy részére jogalap nélküli munkabér kifizetés történt. Erre utal egyébként az iratokhoz 1/8. sorszám alatt csatolt alperesi elektronikus levél, amelyet az alperes ... igazgatónak írt, és a következőket tartalmazza: „Sajnos bekövetkezett az, amitől tartottam, azaz a MAFI valóban fizetést utalt át ebben az évbentől kapott e-mail szerint ezt az összeget valahogy vissza kell fizetnem ... mindenképpen szeretném ezt a félreértések és részben a távolság miatt adódott helyzetet rendezni.”.

A 2006. szeptember 11-én kelt alperesi e-mail, amelyet ...nak írt (8/3. számú irat) ugyancsak azt bizonyítja, hogy az alperes maga is meglepődve tapasztalta, hogy a felperes részére folyamatosan munkabért utal át, és nem igazán tudta ennek az okát. Erre utal a levélnek a következő mondata is: „A MAFI automatikusan, vagy lehet, hogy ... jószívűségének köszönhetően, gyakorlatilag félévre ismét átutalta a jövedelmet ...”

Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperes maga is úgy ítélte meg, hogy a perbeli időszakban nem végzett olyan munkát a felperes részére, amely munkabérre jogosítaná.

Az iratokhoz csatolt e-mailváltások alapján helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy írásbeli kérelem és engedélyezés hiányában is a felek magatartása a fizetés nélküli szabadság igénybevételeire, illetve annak engedélyezésére irányult, az alperes pedig bérjegyzék hiányában is tisztában volt azzal, hogy havi rendszerességgel az illetményének az átutalására került sor. Ezt támasztották alá egyébként egységesen a munkaügyi bíróság által meghallgatott tanúk vallomásai is, köztük az alperes által meghallgatni indítványozott ... tanúvallomása is (27. sorszámú jegyzőkönyv 9. oldal).

Tény, hogy a felperes sem járt el kellő körültekintéssel és az

egyébként irányadó gyakorlatnak megfelelően az alperes fizetés nélküli szabadságának engedélyezése tárgyában, ez azonban nem változtat azon, hogy az alperes a fentiek szerint tudta azt, hogy a folyamatos és rendszeres utalások mögött valójában jogalap nélkül kifizetett munkabér van. ... a tanúvallomásában egyértelműen azt adta elő, hogy csupán egyhavi illetménynek megfelelő összegre (tizenharmadik havi illetmény) való jogosultságáról tájékoztatta azt alperest (27. sorszámú jegyzőkönyv 7. oldal).

Az alperes egyébként nem vitatta azt, hogy a kereseti kérelem szerinti összeget a felperestől megkapta, azösszezszerűség körében a felek között nem volt vita (21. sorszámú jegyzőkönyv). Ezt figyelembe véve szükségtelen lett volna az eljáró bíróságoknak az adóhatóságot megkeresni abban a tárgykörben, hogy a felperes részéről milyen összegű adó befizetésére került sor.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltaktól eltérően a jogerős ítélet nem a kiküldetési rendelvevények teljes hiányára hivatkozott, hanem arra, hogy az alperes a külföldi tartózkodások kapcsán nem töltött ki olyan nyomtatványokat, ami egyébként ilyenkor kötelező a felperesnél.

A munkaügyi bíróság az ítéletében egyértelműen megállapította azt, hogy a perbeli időszakban megvalósult három alperesi külföldi utazás kapcsán az OTKA pályázat által biztosított pénzösszeg terhére került sor a repülőjegyek megvásárlására, abban a felperes, mint kutatóhely működött közre.

Tévesen hivatkozik a felülvizsgálati kérelem arra is, hogy az OTKA pályázathoz kapcsolódó szerződés teljes körűen nem szerepel az iratanyagban, mivel az 22. sorszám alatt teljes terjedelmében csatolva lett az iratokhoz.

Ugyancsak téves a felülvizsgálati kérelemnek az a hivatkozása is, hogy a másodfokú bíróság ugyan megállapította, hogy az alperesnek nem lehetett tudomása a kifizetés jogcíméről, mégsem változtatta meg az elsőfokú ítéletet. A másodfokú ítéletben az alperes által a felülvizsgálati kérelemben idézett mondatok valóban szerepelnek, azonban az ítélet indokolásának abban a részében, ahol az alperes fellebbezésének a tartalmáról van szó, azok tehát nem a másodfokú bíróság álláspontját tükrözik.

Helytállóan utalt a jogerős ítélet arra is, hogy az alperesnek a wellingtoni konzulátuson tett nyilatkozatát személyes előadásként lehetett értékelni, hiszen, ha az alperes nyilatkozata a bíróság előtt hangzott volna el, akkor is ezt az elvet kellett volna követni.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3)

bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban a felperesnek igazolt költsége nem merült fel, így a bíróság az erről történő rendelkezést a Pp. 79. § (1) bekezdése alapján mellőzte.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés f) pontja alapján fennálló tárgyi költségmentességre tekintettel a rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. november 7.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, dr. Stark Marianna s.k. előadó bíró, Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírószági tisztviselő